

LA GENTE DEL MAR EN EL DERECHO DE LA UNIÓN EUROPEA

Autor: Fotinopoulou Basurko, Olga
Editorial: Aranzadi, 2023, 313 págs.

Escribir un texto sobre o dereito comunitario e o impacto das normas da Organización Internacional do Traballo aplicables na Unión Europea sobre a xente de mar, resulta ser unha tarefa académica bastante complexa, xa que existe un gran número de disposicións normativas sobre a materia. Con todo, o libro da profesora Olga Fotinopoulou soubo navegar e tomar ben o temón para chegar a bo porto, tendo en conta que a profesora do País Vasco dedicou a súa carreira académica e profesional a estudar “a análise das normas de Dereito internacional privado do traballo nas súas vertentes principais na súa aplicación ao contrato de embarque” (p. 37). Agora ben, o gran valor da obra que comentamos é que consegue non só identificar todo o conxunto normativo sobre a xente de mar na Unión Europea, de extraordinaria complexidade pola concorrencia de Resolucións, Directivas, Regulamentos e Convenios, senón que tamén acerta a explicar desde unha mirada teórico-práctica a regulación existente sobre as condicións de traballo, e polo tanto de vida, da xente de mar.

O Convenio de Traballo Marítimo 2006 ou *Maritime Labour Convention* 2006, (en diante CTM2006) é a carta de dereitos ou principal instrumento internacional que dispón, na actualidade, a xente de mar ou *seafarers* para a garantía dos seus dereitos, en especial os laborais, xa que ten como finalidade a promoción e garantía de condicións de traballo decente e digno que contribúa á calidade de vida a bordo dun buque. Resulta pertinente sinalar que este instrumento internacional incorpora sesenta e oito convenios e recomendacións existentes sobre o traballo marítimo, como así o indica o seu artigo décimo. Conforme as súas

disposicións, recoñécese que a xente de mar ten dereito a: (i) a liberdade de asociación e a liberdade sindical e o recoñecemento efectivo do dereito de negociación colectiva; (ii) a eliminación de todas as formas de traballo forzoso ou obrigatorio; (iii) a abolición efectiva do traballo infantil; (iv) a eliminación da discriminación no emprego e a ocupación; (v) a un lugar de traballo seguro e protexido no que se cumpran as normas de seguridade; (vi) a condicións de emprego xustas; (vii) a condicións decentes de traballo e de vida a bordo; (viii) á protección da saúde, á atención médica, a medidas de benestar e a outras formas de protección social. É importante resaltar que estes dereitos aplícanse a toda persoa que se atope contratada ou traballe en calquera posto a bordo dun buque, mesmo a aqueles traballadores temporais ou eventuais e persoal de hotel dos buques dedicados a cruceiros, en definitiva, a toda persoa que traballe a bordo.

Con todo, no Dereito da Unión Europea existen certas regulacións sobre a xente de mar que profundan sobre algúns aspectos do CTM2006, inspirados nos dereitos sociais colectivos e as liberdades económicas comunitarias (p.99), así como a consolidación dalgunhas temáticas centrais sobre a xente de mar que logrou a xurisprudencia do Tribunal de Luxemburgo, sobre a libre circulación, principio de igualdade do trato e non discriminación por razón de nacionalidade, entre outros, destacando casos como *Viking Line* (2007) e *Caso Fonnship* (2014).

A autora insiste ao longo do libro sobre a necesidade de impulsar a harmonización das normas internacionais, o dereito europeo e lexislacións nacionais, xa que tradicionalmente a regulación dos dereitos laborais da xente de mar se atopa suxeito á Lei do Estado de pavillón. Así mesmo, esta obra monográfica aborda dunha forma integral a regulación europea ou comunitaria vixente relacionada cos dereitos ao traballo e vida digna da xente de mar, que presta os seus servizos en buques dedicados á actividade comercial. Nese mesmo sentido, o Dereito Comunitario impulsa o cumprimento de disposicións relativas ao acordo do emprego da xente de mar, a perda ou naufraxio do buque, a atención médica, a responsabilidade do armador, incluído o pago de

salario en caso de accidente ou enfermidade, e a repatriación (p.198).

Ao longo da lectura do libro a profesora Fotinopoulou profunda nunha temática complicada, pero cunha linguaxe sinxela e sen perder o rigor académico. No capítulo primeiro abórdase a orixe e tratamento de que foi obxecto a xente de mar no Dereito da Unión Europea. Así mesmo, no capítulo segundo, estúdase de forma detallada todos os aspectos relacionados co abandeiramento dos buques nos distintos países que conforman a Unión Europea non só desde o teórico-normativo senón identificando e explicando os distintos pronunciamentos do Tribunal de Xustiza da Unión Europea que atenden estas cuestións. De igual forma, trátase o desenvolvemento que tivo a garantía dos dereitos colectivos da xente de mar, como o dereito á folga e os dereitos laborais e o seu impacto fronte ás liberdades económicas e a protección do empresario marítimo.

No capítulo terceiro analízase de forma maxistral o principio de igualdade de trato e non discriminación por razón de nacionalidade da xente de mar e, polo tanto, o dereito de libre circulación. Neste epígrafe, tamén se desenvolve o atinente ao recoñecemento mutuo de títulos e certificados marítimos no espazo europeo e doutros países que se atopan fóra del. Neste punto a autora resalta que este tipo de procesos facilitan a mobilidade ou circulación dos traballadores do mar a través da redución e/ou eliminación dos inconvenientes no momento de solicitar a homologación e recoñecemento dos títulos marítimos, entendendo que estamos nun mundo globalizado (p. 151). Un tema que chama bastante a atención no libro conéctase coa protección da xente de mar fronte á insolvencia do empresario marítimo e o percorrido que ofrece a autora a partir da interpretación da Directiva 2008/94/CE.

Por último e non menos importante, no capítulo cuarto descríbense os puntos de conexión e os que xeran conflitos entre as normas de Dereito internacional privado do traballo e o contrato de embarque desde unha mirada dos Regulamentos 1215/2012 e 593/2008 (p. 264) Esta análise abórdase desde as figuras do *locus laboris* e *locus celebrationis*, no que respecta á determinación do tribunal

competente e/ou a lei aplicable ao contrato de embarque. Neste apartado do texto, a profesora do País Vasco insiste en destacar o labor do Tribunal de Xustiza da Unión Europea, que nas súas sentenzas identificou unha vinculación entre o contrato de embarque e o ordenamento xurídico real, converténdose así no que ela denomina “genuine link” (p. 282), elemento de especial interese para a identificación do responsable do cumprimento das obrigacións do contrato.

Sen dúbida, a obra da profesora Fotinopoulou analiza con solidez un tema de extraordinaria vixencia cuxo tratamento, ata o de agora, non fora suficiente, constituíndose así nun referente obrigatorio, necesario obxecto de consulta ante a escasa bibliografía que existe fronte aos dereitos laborais da xente de mar, non só desde a perspectiva do Dereito Internacional, senón tamén no Dereito da Unión Europea. Así mesmo, consideramos que aqueles países que ratificaron o CTM2006 nas Américas poden tomar este texto como guía para poder adoptar decisións non só a nivel interno senón como rexión e impulsar a ratificación deste instrumento internacional noutros países como Colombia, o que sen dúbida se converte nunha gran achega ao mundo xurídico europeo e latinoamericano. En suma, esta monografía, consolídase, sen temor a equivocarnos na afirmación, como o traballo académico máis completo escrito ata a momento sobre este tema.

CHRISTIAN RODRÍGUEZ MARTÍNEZ
Doutorando en Dereito Marítimo Internacional
Universidad de Cádiz(España)
christian.rodriguez@gmail.com